

Прирачник

ПАЗАРНИ СТАНДАРДИ ЗА СВЕЖИ ДОМАТ И ПИПЕРКА

Оваа публикација е подготвена од страна на консултантската фирма МЦГ со великодушната поддршка на американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен Развој (УСАИД).

Мислењата изразени во оваа публикација им припаѓаат на авторите и не ги изразуваат ставовите на Агенцијата на САД за Меѓународен Развој или на Владата на Соединетите Американски држави.

Република Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО,
ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Специфичните пазарни стандарди се однесуваат на свежо овошје и зеленчук кои се наменети за промет во Европската Унија. Од вкупно десет свежи производи кои подлежат на овие пазарни стандарди, само три се зеленчуци и тоа: домати, слатки пиперки и салата, вклучувајќи и ендивија, а во оваа брошура, опишани се стандардите кои се однесуваат на домот и пиперка.

Во Република Македонија, овие стандарди се пропишани во форма на Правилници кои произлегуваат од Законот за квалитет на земјоделски производи. Оние зеленчуци кои не се опфатени со специфичните стандарди, подлежат на општите критериуми за свежо овошје и зеленчук, содржани во Законот за квалитет на земјоделски производи. Надлежно инспекциско тело за контрола е Државниот инспекторат за земјоделство.

ПАЗАРНИ СТАНДАРДИ ЗА ДОМАТ

1. Дефиниција на производот

Овој стандард се применува за домотите одгледани од сортите *Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw./*Lycopersicon esculentum* Mill, наменети за консумација во свежа состојба. Доматите се класифицираат во четири комерцијални вида:

- » “округли”
- » “ребрасти”
- » “долгнавести” или “издолжени”
- » „цршовидни” (вклучувајќи ги „коктел или грозд“ домотите).

2. Одредби кои се однесуваат на квалитетот

Стандардот го дефинира квалитетот на доматиите по берба, нивната подготовката и пакување.

А. Минимални барања

За сите класи, доматиите мора да се цели,здрави(се исклучуваат трули домати или со отстапувања што не се погодни за конзумирање, чисти од секаква видлива надворешна материја, незаразени од штеточини и без оштетување предизвикано од штеточини, без абнормална надворешна влага,без надворешна миризба и/или вкус и да се со свеж изглед. Во случај на цели китки домати, дршките мора да се свежи, здрави, чисти и да немаат ливчиња и секаква надворешна материја.

Развојот и состојбата на доматиите мора да биде таква за да се овозможи истите да го издржат транспортот и ракувањето со нив и да пристигнат во задоволителна состојба на местото на дестинација.

Б. Класификација

Доматиите се класифицираат во три класи, кои се подолу дефинирани:

(i) «Екстра» класа

Доматиите од оваа класа мора да бидат со врвен квалитет. Мора да имаат цврста внатрешност и да ги имаат сите карактеристики на сортата во однос на форма, изглед и развој. Нивната боја, според нивната состојба на зрелост, мора да биде соодветна. Не смеаат да имаат зелени зони и други недостатоци.

(ii) I класа

Доматите од оваа класа мора да бидат со добар квалитет. Мора да се цврсти и да ги имаат карактеристиките на сортата. Не смеат да имаат пукнатини и видливи зелени зони. Дозволени се следните мали недостатоци, обезбедувајќи дека истите не влијаат на општиот изглед на продуктот, квалитетот, квалитетот на чување и пакувањето во однос на формата и развојот, бојата, мали оштетувања на покожицата и многу мали повреди.

Понатаму, “ребрастите” домати може да покажуваат: зацелени пукнатини кои не се подолги од 1 см, да нема преголеми испачкувања одрвенување на стигмата до 1 см², фина лузна од цветот со долгнавеста форма (како шав), но не подолг од две третини од најголемиот дијаметар на плодовите.

(iii) II класа

Оваа класа вклучува домати кои не се квалификуваат за да бидат во повисоките класи, но ги задоволуваат минималните барања кои се погоре наведени. Доматите мора да се цврсти (но може да бидат помалку цврсти од оние од I класа) и не смеат да покажуваат третираны пукнатини. Дозволени се следните мали недостатоци, обезбедувајќи дека истите не влијаат на општиот изглед на производот, квалитетот, квалитетот на чување и пакувањето на пакувањето: недостатоци во однос на формата, развојот и бојата, на покожицата (под услов плодовите да не се сериозно оштетени), зацелени пукнатини не подолги од 3 см.

Понатаму, «ребрастите» домати може да покажуваат: поизразени израстоци од оние дозволени за I класа, но без да се деформирани, испачкувања, одрвенување на стигмата до 2 см², фина лузна од цветот со долгнавеста форма (како шав).

3. Одредби кои се однесуваат на сортирање

Сортирањето е утврдено со максималниот дијаметар на домотот, тежината или според бројот на плодовите. Следните одредби не се применуваат за домати во грозд, а за домати од II класа се опции

За да се обезбеди униформност во големината:

(a) Најголемата разлика во дијаметарот меѓу плодовите од едно пакување се ограничува на:

- » 10 mm ако дијаметарот на најмалиот плод е помал од 50 mm
- » 15 mm ако дијаметарот на најмалиот плод е 50 mm и повеќе, но не повеќе од 70 mm
- » 20 mm ако дијаметарот на најмалиот плод е 70 mm и повеќе, но не повеќе од 100 mm
- » Нема ограничувања во разликите меѓу плодовите чии дијаметри се еднакви или поголеми од 100 mm

Во случај кога се применуваат кодови за обележување на големината се применува следната табела:

Код за големина	Дијаметар (mm)		
0	≤ 20	6	$> 47 \leq 57$
1	$> 20 \leq 25$	7	$> 57 \leq 67$
2	$> 25 \leq 30$	8	$> 67 \leq 82$
3	$> 30 \leq 35$	9	$> 82 \leq 102$
4	$> 35 \leq 40$	10	> 102
5	$> 40 \leq 47$		

- (6) За домати кои што се класираат според број на плодови, разликата во големина треба да биде конзистентна или во склад со условите наведени во претходната точка (a)

4. Одредби кои се однесуваат на дозволени отстапувања

Дозволени отстапувања во однос на квалитетот и големината се однесуваат за секое пакување кое не ги задоволува барањата на назначената класа.

Дозволени отстапувања во квалитетот и големината

(i) «Екстра» класа -

5% од бројот или тежината на домати не ги задоволуваат барањата за класата, но ги исполнуваат барањата за I класа, или, со исклучок, се во дозволени отстапувања на таа класа. Во рамките на овие допуштања не смее да има повеќе од 0,5% од II класа плодови.

(ii) I класа:

10% од бројот или тежината на домати не ги задоволуваат барањата на класата, но ги исполнуваат барањата за II класа, или, со исклучок, се во дозволени отстапувања на таа класа. За домати на китка, 5% од бројот или тежината на домати кои се одвоени од китката. Во рамките на овие допуштања не смее да има повеќе од 1% од

II класа плодови. Гнилите производи, неподобни за консумација се исклучени од овие допуштања.

(iii) II класа

10% од бројот или тежината на домати не ги задоволуваат барањата на класата ниту минималните барања, исклучувајќи ги меѓутоа, производите кои се прогниени, потемнети или имаат отстапувања кои ги прават неподобни за консумирање. Гнилите производи, неподобни за консумација се исклучени од овие допуштања.

За домати на китка, 10% од бројот или тежината на домати кои се одвоени од китката.

Во донос на отстапување во големината, за сите класи дозволено е отстапување на 10% од бројот или тежината на домати.

5. Одредби кои се однесуваат на пакувањето

А. Униформност

Содржината на секое пакување мора да е униформна и да се состои единствено од домати со исто потекло, сорта или комерцијален вид, квалитет и големина (доколку се сортирани). Зрелоста и бојата на домати од «Екстра» и I класа мора да биде униформна. Понатаму, должината на «долгнавестите» домати мора да е задоволително униформна.

Видливиот дел од содржината на секое пакување мора да е репрезентативна за целата содржина. Сепак, дозволено е да се пакуваат домати кои се различни по боја, вид,

и/или комерцијален тип во единствена продажна единица¹, под услов тие да се со воедначен квалитет, да постои воедначеност на бојата, сортата и/или комерцијалниот тип и потеклото.

Б. Пакување

Пакувањата на домати мора да обезбедат соодветна заштита на производот.

Користените материјали за внатрешноста на пакувањето мора да бидат нови, чисти и со таков квалитет за да се избегне предизвикување на било какво надворешно или внатрешно оштетување на продуктот. Дозволено е користење на материјали, посебно на хартија или пломби, на кои се наведени трговските спецификации при што отпечатениот дел или етикетањето е со неотровно мастило или лепак. Пакувањето мора да биде чисто, без присуство на страни материи.

6. Одредби кои се однесуваат на обележување

Секое пакување мора да ги има следните карактеристики, со податоци групирани на иста страна, читлива и ознака која не се брише и е видлива од надворешната страна:

А. Идентификација:

Пакувач и/или дистрибутер/превозник: Име и адреса ако е различна земјата на потекло, или официјално признаена ознака од локалните државни институции

Б. Природа на производот

» «Домати» или «домати на китка» и комерцијалниот вид, доколку содржината не

¹ Треба да се назначи дека продажната единица се продава целовито

се гледа еднадвор. Овие детали мора секогаш да се обезбедени за црешовидните домати (или за „коктел“), без разлика дали се или не домати на китка;

- » Име на сортата (незадолжително).
- » „Мешавина на домати“ или соодветна ознака во случај кога продажните единици содржат мешавина на производи со различна боја, вид и/или комерцијален тип. Ако продуктот не е видлив еднадвор боите, видовите или сортите мора да бидат назначени на продажната единица.

В. Потекло на производот

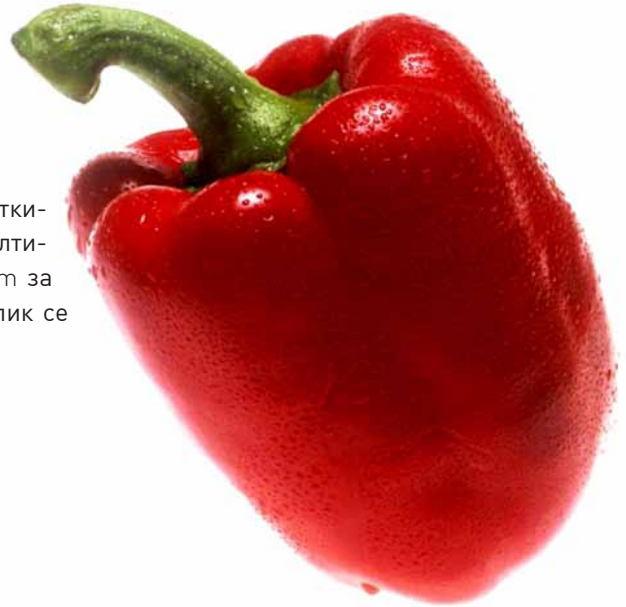
На пакувањето се назначува земјата на потекло или националното, регионалното или локалното име.

Г. Комерцијални спецификации

Секое пакување треба да ги има и следните ознаки: класа, големина изразена со максималниот и минималниот дијаметар.

ПАЗАРНИ СТАНДАРДИ ЗА СЛАТКИ ПИПЕРКИ

1. Дефиниција на производство

Овој стандард се применува за слатките пиперки одгледани од сортите (култиварите) *Capsicum annuum* L. var. *annuum* за свежа консумација. Според нивниот облик се разликуваат четири комерцијални вида:

- » долги слатки пиперки
- » бабури со повеќе врвови
- » бабури со еден врв
- » гамби

2. Одредби кои се однесуваат на квалитетот

Целта на стандардот е да се дефинира барањето за квалитет на слатките пиперки по нивната берба, подготовката и пакувањето.

А. Минимум барања

За сите класи слатките пиперки мора да се: цели, здрави, чисти од секаква видлива надворешна материја, свежи; незаразени од штеточин и без оштетување предизвикано од штеточини, добро развиени, без зацелени повреди, без изгореници од сонце, со дршка, без абнормална надворешна влага и без надворешна миризба и/или вкус.

Развојот и состојбата на слатките пиперки мора да биде таква за да се овозможи истите да го издржат транспортот и ракувањето со нив и да пристигнат во задоволителна состојба на местото на дестинација.

Б. Класификација

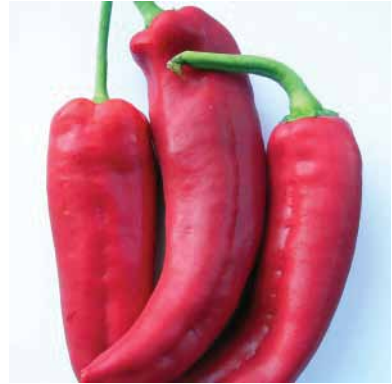
Слатките пиперки се класифицираат во следните две класи:

(i) I класа

Слатките пиперки од оваа класа мора да бидат со добар квалитет. Во однос на развојот формата и бојата мора да ги имаат карактеристиките на сортата и/или комерцијалниот вид со оглед на степенот на зрелост. Тие мора да се: цврсти, неоштетени/нерасипани. Дршката може да биде малку оштетена или скратена со цела чашка.

(ii) II класа

Оваа класа вклучува слатки пиперки кои не се квалификуваат за да бидат во повисоката класа, но ги задоволуваат минималните барања. Дозволени се следните мали недостатоци, обезбедувајќи дека пиперките ги задржуваат есенцијалните карактеристики во однос на квалитетот, квалитетот на чување и претставувањето на пакувањето: недостатоци во однос на формата и развојот, потемнети делови од сонце или слабо третирани повреди (со граница од 2 см во должина за недостатоци со долгнавеста форма и 1 см² од вкупната површина за други недостатоци) малку суви површински пукнатини кои не надминуваат цела должина од 3 см. Можат да бидат помалку цврсти но да не се овенати. Дршката може да биде оштетена или исечена.

3. Одредби кои се однесуваат на сортирање

Сортирањето е утврдено со дијаметар на горниот дел (ширина) на слатките пиперки. Во случај на гамбите изразот „ширина“ значи максималниот напречен дел.

За сортирањето на слатките пиперки, разликата на дијаметарот помеѓу најголемата и најмалата пиперка во пакување не смее да надмине 20 мм. Широчината на слатките пиперки не смее да биде помала од:

- » кај долгнавести слатки пиперки (остри, зашилени, конусни) 30 мм;
- » кај четвратсти слатки пиперки (тапи) и кај четвртасти конусни слатки пиперки (клинест врв), односно бабури 40 мм

- » кај рамни слатки пиперки (пиперки во форма на домати) 55 мм.

Сортирањето не е задолжително за II класа. Дополнително, барањата за сортирање не се применуваат кај минијатурните производи.

4. Одредби кои се однесуваат на толеранции

Толеранции во однос на квалитетот и големината се дозволени за секое пакување на производство кое не ги задоволува барањата на назначената класа.

А. Толеранции во квалитетот

(i) "I" класа

10% од бројот или тежината на слатките пиперки не ги задоволуваат барањата за класата, но ги исполнуваат барањата за II класа, или, со исклучок, се во толеранциите на таа класа.

(ii) II класа

10% од бројот или тежината на слатките пиперки не ги задоволуваат барањата на класата ниту минималните барања, исклучувајќи ги меѓутоа, производитите кои се прогниени или имаат отстапувања кои ги прават неподобни за консумирање.

Б. Толеранции во Големината

(i) I класа

10% од бројот или тежината на слатките пиперки не се согласно со големината утврдена во рамките на граница од ± 5 мм вклучувајќи не повеќе од 5% слатки пиперки под минимално утврдената големина.

(ii) II класа

- За сортирани слатки пиперки - 10% од бројот или тежината на слатките пиперки не е согласно со големината утврдена во рамките на граница од ± 5 мм вклучувајќи не повеќе од 5% слатки пиперки под минимално утврдената големина.
- За несортирани слатки пиперки - 5% од бројот или тежината на слатките пиперки се до 5 мм помали од минимално утврдената големина.

5. Одредби кои се однесуваат на претставувањето

А. Униформност

Содржината на секое пакување мора да е униформна и да се состои единствено од слатки пиперки со исто потекло, сорта или комерцијален вид, квалитет и големина и во случај на I класа, со проценка на ист степен на зрелост и боја. Дозволена е мешавина на слатки пиперки со различна боја, доколку се униформни во однос на потеклото, комерцијалниот вид, квалитетот и големината и ако имаат ист број на слатки пиперки од секоја боја.

За пакувањата од слатки пиперки со максимална тежина од 1 кг, се бара униформност само во однос на потеклото и квалитетот. Кога слатките пиперки со различни бои се пуштени на пазарот, не се бара униформност во однос на потеклото.

Во случај на сортирано производство, долгнавестите слатки пиперки треба да бидат задоволително униформни во однос на должината.

Минијатурните слатки пиперки би требале да бидат со воедначени димензии и форма.

Видливиот дел од содржината на секое пакување мора да е репрезентативна за целата содржина.

Б. Пакување

Слатките пиперки се пакуваат на таков начин да се обезбеди нивна соодветна заштита. Материјалите кои се користат за внатрешноста на пакувањето мора да бидат нови, чисти и со таков квалитет за да се избегне предизвикување на било какво надворешно или внатрешно оштетување на производот. Дозволено е користење на материјали, посебно на хартија или плумби, на кои се наведени трговските спецификации при што отпечатениот дел или етикетањето е со не-отровно мастило или лепак. Пакувањата мора да бидат ослободени од сета надворешна материја.

6. Одредби кои се однесуваат на означување

Секое пакување мора да ги има следните карактеристики, со букви групирани на иста страна и ознака која не се брише и е видлива од надворешната страна

А. Идентификација

Име и адреса на пакувачот и/или дистрибутерот или службено издадена или прифатена кодна ознака која го претставува пакувачот и/или дистрибутерот со назнака „пакувач и/или испраќач (или еквивалентни кратенки)“.

Б. Природа на производството

Пакувањето треба да ги содржи следните ознаки: - “Слатки пиперки”, бојата (доколку содржината не се гледа однадвор), комерцијален вид (“долгнавести”, “бабури”, “гамби”, “конусни”, “рамни”) или името на сортата (доколку содржината не се гледа однадвор).

Во случај пакувањата или малопродажните пакувања да содржат мешавина од различни бои или комерцијални типови пиперка треба да се наведе: „Мешани пиперки“ – или назив со слично значење. Ако содржината на пакувањето не е видлива однадвор да се назначи бојата и/или комерцијалниот тип на слатки пиперки и бројот на парчиња од секоја боја и/или комерцијален тип.

В. Потекло од производството

На пакувањето со означува земјата на потекло и, незадолжително, областа каде се одгледуваат, или националното, регионалното или локалното име. Во случај пакувањата или малопродажните пакувања да содржат мешавина од различни бои и/или комерцијални типови пиперка од различно потекло, треба да се наведат земјите на потекло веднаш то името на коресподентната боја и/или комерцијален тип.

Г. Комерцијални спецификации

На пакувањето со означува следното: Класа, големина изразена со максималните и минималните дијаметри, „Мини пиперки“, „Бејби пиперки“ или соодветен термин за означување минијатурни продукти, кога е потребно. Каде што се работи за мешавина на минијатурни производи од различно потекло во исто пакување, треба да се споменат земјите на потекло.

AgBiz Program

www.agbiz.com.mk

ФЕДЕРАЦИЈА НА ФАРМЕРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

www.ffrm.org.mk

info@mcg.com.mk